

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СИСТЕМА ЗНАНЬ: ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

Вишнюк В. Г.

студентка,

Шухманн В. А.

студент КЕПІТ

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Аналізуючи сучасну економічну ситуацію в Україні можна побачити, що для задоволення фактичних потреб бюджетних установ не хватає того фінансування, яке надає держава. Саме тому згідно з законодавством, установи державного сектору можуть додатково надавати послуги та здійснювати господарську діяльність з метою одержання прибутку. Саме завдяки власним надходженням бюджетні установи мають можливість у повному обсязі виконувати свої функції, збільшувати нормативи витрат та підвищувати заробітну плату працівникам.

Витрати, які прописані та затвердженні у кошторисі бюджетної установи є максимальним рівнем, який може собі дозволити установа. Якщо даний документ не був затверджений у визначеному порядку, то через 30 днів після затвердження розписів відповідних бюджетних установ припиняється здійснення операцій щодо проведення витрат.

Важливий принцип, якого повинні дотримуватися усі бюджетні установи полягає у тому, що всі отримані асигнування із державного бюджету мають своє цільове призначення і можуть бути витрачені лише відповідно до нього. Кошти, які держава виділяє для оплати праці людям, які працюють у конкретній бюджетній установі можуть бути потрачені лише на це. Увесь процес нарахування заробітної плати, утримань з неї та додаткових виплат повинний чітко дотримуватися трудового законодавства, адже за його порушення існує певний ряд санкцій та штрафів. Актуальні розміри штрафів за недотримання трудового законодавства вказані в таблиці 1.

Таблиця 1

Розміри штрафів за порушення трудового законодавства з 1 січня 2019 року

Сума штрафу	Зміст порушення
125 190 грн. (30 мінімальних заробітних плат)	<ul style="list-style-type: none"> фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудового договору; оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час; виплата заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати ЄСВ.
41 730 грн. (10 мінімальних заробітних плат)	За недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці (наприклад, за не оплату роботи в нічний час, роботу в вихідний або святковий день, понадурочну роботу та інші питання оплати праці);
12 519 грн. (3 мінімальні заробітні	За порушення встановлених строків виплати заробітної плати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про

плати)	працю, більш як за один місяць, виплата їх не в повному обсязі;
41 730 грн. (10 мінімальних заробітних плат)	За недотримання встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про альтернативну (невійськову) службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»;
4 173 грн. (1 мінімальна заробітна плата)	За порушення інших вимог трудового законодавства, крім передбачених вище.
417 300 грн. (100 розмірів мінімальної зарплати)	За недопущення до проведення перевірки стосовно оформлення трудових відносин та виявлення нелегальних працівників.

Державні асигнування з бюджету мають безоплатний характер і не підлягають поверненню. Вищий розпорядник бюджетних коштів повідомляє установам, які підпорядковуються йому, про плановий обсяг коштів, які будуть отримані із державного бюджету. Саме керуючись цими плановими показниками державна установа розраховує дохідну частину загального фонду. Видаткова частина включає у себе планову загальну суму видатків, яка розраховується зважуючи на такі моменти:

1. Аналізуються головні виробничі показники, які встановлені для даної бюджетної установи та робляться висновки щодо потреби у коштах;
2. Обсяг роботи, який покладений на установу;
3. Штатна чисельність працівників;
4. Чи передбачена реалізація окремих програм та запланованих заходів.

При плануванні видатків на наступний рік бюджетна установа повинна розраховувати їх максимально оптимально та дотримуватися економії, щоб не витратити зайвих грошових та матеріальних ресурсів із державного бюджету.

В Україні діє єдина система бюджетної класифікації, яка затверджується згідно з наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації бюджету» від 12.03.2012 р. № 333 із змінами.

Завдяки бюджетній класифікації усі доходи та витрати, фінансування бюджету систематизовано у групуванні за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками. У таблиці 2 наведено коди бюджетної класифікації по яких бюджетна установа виплачує заробітну плату працівникам [3].

Таблиця 2

Коди, за якими здійснюються видатки одержувачів бюджетних коштів по зарплаті

Код	Зміст
2110 «Оплата праці»	Сюди відносяться оплата праці всіх працівників бюджетних установ. Оплата праці здійснюється згідно з посадовими окладами, ставками або розцінками, включаючи матеріально допомогу, витрати на премії та інші види заохочень і винагород, у порядку передбаченому законодавством.
2111 «Заробітна плата»	До даної категорії включають витрати на виплату заробітної плати за встановленими окладами, ставками або розцінками всім штатним працівникам, витрати на оплату праці за трудовими договорами, витрати на надбавку за вислугу років, витрати пов'язані з доплатами за ранг, надбавками та доплатами обов'язкового характеру (оплата роботи в нічний час, доплата за науковий ступінь), витрати у зв'язку з видачою премій та інших видів заохочень чи винагород відповідно до законодавства, витрати на матеріальну допомогу, допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки відповідно до законодавства, витрати на одноразову грошову

	допомогу у зв'язку з виходом на пенсію, якщо це передбачено законодавством.
2120 «Нарахування на оплату праці»	За даним кодом проводиться нарахування бюджетними установами на фонд оплати праці, а саме – виплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що нараховується відповідно до чинного законодавства.

Бувають ситуації, коли до основної заробітної плати працівникам нараховують додаткові виплати.

Це відбувається у таких випадках:

- виплати працівнику у зв'язку з щорічною або додатковою відпусткою;
- виплати за виконання працівниками громадських та державних обов'язків;
- виплати у зв'язку з наданням додаткового часу жінкам, для годування дитини;
- виплати у разі залучення працівників до виконання ними військових обов'язків;
- виплати внаслідок службових відряджень;
- виплати у разі тимчасової втрати працездатності;
- інші види виплат

Для обчислення розміру додаткових виплат враховують розмір середньої заробітної плати працівника та беруть різні розрахункові періоди, в залежності від виду виплат.

Законодавство України встановлює розмір мінімальної заробітної плати працівникам, яка нараховується за просту некваліфіковану працю. У разі, якщо місячна заробітна плата працівника вийшла нижчою мінімальної, то установа державного сектору здійснює дорахування до встановленого рівня.

Таблиця 3

Розмір мінімальної заробітної плати в Україні у 2017-19 роках

Рік	Розмір мінімальної заробітної плати	
	Місячний	Погодинний
2017	3200 грн.	19,34 грн.
2018	3723 грн.	22,41 грн.
2019	4173 грн.	25,13 грн.

Така тенденція зростання мінімальної заробітної плати свідчить про якісні зміни в економічній ситуації України. Проведені реформи та політика держави сприяли збільшенню рівня оплати праці. Це є позитивним фактором розвитку нашої країни, адже сприяє підвищенню рівня життя населення, збільшенню добробуту громадян.

Список використаних джерел

1. Бурденюк Т. Г. Особливості діагностики фінансово-майнового стану установ державного сектору економіки / Т. Г. Бурденюк // Економіка, підприємництво та бізнес-культура: трансформації в умовах розвитку інновацій: матеріали міжнар. наук.-прак. конф. – Херсон, 2015. – С.204-206
2. Лучко М. Р. Організація інформаційних систем і технологій обліку в бюджетних установах: навч. посібн. / М. Р. Лучко, М. Н. Хорунжак. – Тернопіль: Стародубець В. О., 2002. – 178 с.
3. Скалюк Р. Забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в бюджетних установах України / Р. Скалюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Vtneu_2015_1_12.pdf

4. Хорунжак Н. М. Проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах / Н. М. Хорунжак, С. В. Сисюк // Економіка і регіон. – 2009. – № 1 (20). – С. 142-146.
5. Яцишин, С. Р. Шляхи удосконалення оплати праці державних службовців / С. Р. Яцишин // Збірник тез доповідей студентської наукової конференції «Облік і контроль у контексті євроінтеграції» [Тернопіль, 14-15 квітня 2009 р.] – Тернопіль, 2009. – С. 118-121. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17069>
6. Яцишин С. Р. Витрати на оплату праці: питання удосконалення їх обліку в сучасних умовах господарювання / С. Яцишин // Економічний аналіз. Наукові записки, збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. Випуск 10, частина 2. – Тернопіль : Економічна думка, 2001. – С. 148-151. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/16463>

Грицюк І. І.

магістрант

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ВПЛИВ ПОСТІНДУСТРІАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Формування та розвиток постіндустріального суспільства супроводжується якісною зміною місця теоретичного знання та інформації у економічному житті та діяльності суб'єктів господарювання. Трансформація та розвиток соціально-економічних умов діяльності зумовлюють виникнення особливого типу економічних відносин та розуміння інформації як предмета господарської діяльності і одного з основних ресурсів виробництва.

В економіці постіндустріального типу зростає роль обліку у становленні і використанні знань економічного спрямування, а тому облікова наука потребує досліджень теоретичного характеру, що спрямовані на визначення основних елементів теорії та трансформації облікової системи в контексті можливостей створення інформаційних ресурсів з урахуванням потреб бізнесу і зовнішніх користувачів, оскільки події, які відбуваються в економічному житті постають перед керівниками та працівниками як неконтрольовані та непередбачувані. Змінюється філософія бізнесу, виробничі процеси не є вирішальним фактором ефективності, а тому нового підходу вимагає і система інформаційного забезпечення менеджменту, основою якої, на макроекономічному рівні становить облікова система.

Бухгалтерський облік в умовах створення нового типу господарювання потребує досліджень комплексного характеру, що вирішують проблему створення таких інформаційних ресурсів, які сприяють підвищенню рівня знань учасників економічних відносин. Ця проблема пов'язана з такими напрямками як:

- 1) розробка нової теорії облікового відображення фактів;
- 2) пошук нових методів отримання інформації;
- 3) розробка системи обліку нового типу;
- 4) підготовка фахівців для практичної роботи здатних самостійно створювати моделі обліку з врахуванням потреб бізнесу і зовнішніх користувачів.

В період постіндустріалізму облік перетворюється з другорядної системи, яка покликана задовольняти потреби держави в інформації на комплементарну систему до управління, що не може існувати без інформаційних ресурсів створених обліковою системою.